

5 atvejis

Lyčių šališkumas – tai sistemingas ir neteisingas elgesys su asmenimis dėl jų lyties arba lytiškumo. Tai reiškia, kad žmonės vertinami remiantis jų lytimi, o ne jų individualiomis savybėmis, gebėjimais ar nuopelnais. Lyčių šališkumas gali pasireikšti įvairiomis formomis, įskaitant diskriminaciją priimančią darbą ar paaukštinant pareigose, nevienodą užmokestį už vienodą darbą, stereotipus ir priekabiavimą. Lyčių šališkumas gali būti sąmoningas arba nesąmoningas ir dažnai yra giliai įsišaknijęs kultūrinėse nuostatose ir socialinėse struktūrose. Jis gali turėti rimtų neigiamų padarinių asmenims ir visai visuomenei, nes riboja galimybes ir įtvirtina nelygybę.

- **Aprašymas:** Rachelė, 11-metė mergaitė, mėgsta automobilius ir ką tik pradėjo lankyti 6 klasę. Rachelė dievina automobilius ir mėgsta apie juos kalbėti! Ji nori susidraugauti su klasės draugais vaikiniais, kurie taip pat domisi automobiliais. Tačiau klasės draugai dažnai ją atstumia ir nesileidžia su ja į pokalbius, sakydami, kad automobiliai nėra „mergaičių reikalas“ ir, kad mergaitėms turėtų rūpėti tik makiažas. Dėl to Rachelė jaučiasi atstumta ir atgrasoma nuo dalyvavimo klasės diskusijose, ji mažiau pasitiki savo jėgomis, apleidžia savo pomėgius.
- **Raktiniai žodžiai:** lyčių stereotipai / lyčių šališkumas / atskirtis.

3 priemonė

1. **Pavadinimas:** Mokytojų rengimo programos vertinimo priemonė įvertinanti lyčių lygybę.
2. **Naudodamiesi šia priemone galite** patikrinti, ar mokytojų rengimo programos atitinka lyčių lygybės principą.
3. **Rekomendacijos, kaip naudotis priemone:**
4. Naudodamiesi toliau nurodyta priemone, pasirinkite vieną mokymo ir mokymosi medžiagą (modulį, knygą, vadovėlį ar kitą skaitomą medžiagą) iš mokyklos mokymo programos ir atsakykite į klausimus, po to atlikite refleksiją ir analizę.
5. **Rezultatų aiškinimas:** Naudodamiesi kontroliniu sąrašu pažiūrėkite, kaip mokymo ir mokymosi medžiaga tinka abiejų lyčių atstovams.
6. **Raktiniai žodžiai:** lyčių stereotipai / lyčių šališkumas / atskirtis.
7. **Nuorodos, kuriose rasite daugiau informacijos:**
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375869>
<https://www.varkeyfoundation.org/media/4459/gender-mainstreaming-toolkit-1-copy.pdf>

Teiginiai	Taip	Ne	Pastaba
Pasakojimuose, atvejų pristatymuose ir pavyzdžiuose moterys ir mergaitės, vyrai ir berniukai aktyviai dalyvauja maždaug vienodai.			
Nuotraukose ir kituose vaizduose moterys ir mergaitės, vyrai ir berniukai užsiima įvairia veikla ir neapsiriboja lyčių stereotipais.			
Moterų ir mergaičių, vyrų ir berniukų požiūriai yra vienodai atstovaujami tiek kaip pasakotojų, tiek kaip autorių.			
Būdvardžiai, apibūdinantys vyrų ir moterų vaidmenis ir elgseną, yra teigiami ir vartojami pakaitomis.			
Mokymosi medžiagoje moterys pateikiamos kaip pavyzdžiai, lyderės ir istorinės asmenybės.			
Mokomoji medžiaga atitinka neįgalių mokinių poreikius, nes jos turinys ir iliustracijos pateikiami įvairiai.			
Mokymo ir mokymosi medžiaga apima įvairias visuomenės grupes pagal kalbinius, politinius, religinius, lyties ir neįgalumo kriterijus.			
Moterys ir vyrai vienodai vaizduojami kaip mokyklų direktoriai, vadybininkai, vairuotojai, gydytojai, inžinieriai ir kitų netradicinių profesijų atstovai.			
Moterys ir vyrai atlieka skirtingus vaidmenis ir prisiima skirtingą atsakomybę, kuri gali būti pakeista			
Medžiagoje nėra lyčių požiūriu nepalankių pavadinimų, tokių kaip „pirmininkas“, „padavėja“, „šeimininkė“ ir pan.			
Medžiagos turinyje propaguojami lyčių lygybės principai, daugiausia dėmesio skiriant žmogaus teisėms, lygioms mergaičių ir berniukų teisėms bei kitoms moterų teisėms.			
Mokomojoje medžiagoje pakaitomis vartojama „ji“ arba „jis“.			
Moterų personažai pristatomi kaip turintys panašių įgūdžių, žinių ir pasiekimų kaip vyrų personažai, ir atvirkščiai.			

4 priemonė

- 1. Pavadinimas:** Lyčių šališkumo tyrimas jauniems mokiniams.
- 2. Naudodamiesi šia priemone galite** sužinoti, ar klasėje tarp mokinių esama lyčių šališkumo ir koku mastu.
- 3. Instrukcijos / metodika / rekomendacijos, kaip naudotis priemone:** Atsispausdinkite kartu su apklausa pateiktą PDF failą ir pasidalykite juo su klase. Mokytojai taip pat gali naudoti „Mentimeter“, kad atliktų šią apklausą ir aptartų rezultatus realiuoju laiku su mokiniais.
- 4. Rezultatų aiškinimas:**

Pateikite anketą kiekvienam mokiniui. Suskaičiuokite kiekvienos anketos rezultatus.
10–14 taškų: klasė, kurioje yra lyčių lygybė!
7–9 taškai: reikia tobulinti lyčių įtraukties aspektą.
0–6 taškai: vaikai susiduria su lyčių šališkumu.
- 5. Reikšminiai žodžiai:** Lyčių šališkumas / Lygybė / Įtrauktis / anketinė apklausa
- 6. Nuorodos, kuriose rasite daugiau informacijos:**
<https://www.zerotolerance.org.uk/resources/Just-Like-a-Child.pdf>
<https://education.gov.scot/media/vvogktrj/sci38-primary-action-guide.pdf>

AMŽIUS:	LYTIS:		
Atidžiai perskaitykite toliau pateiktus teiginius ir apveskite, ar su jais sutinkate, nesutinkate ar nesate dėl jų tikri. Šis klausimynas yra anoniminis, prašome jį sąžiningai užpildyti pagal savo įsitikinimus.			
Berniukams matematika sekasi geriau nei mergaitėms	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Mergaitės geriau skaito nei berniukai	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukai gali verkti	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Merginos yra stiprios	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukai yra geri klausytojai	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukai gali būti slaugytojais	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Merginos gali būti gydytojos	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Merginos mėgsta futbolą	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Moterų darbas – atlikti namų ruošos darbus	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Mergaitėms galima verkti	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Vyrai yra namų šeimininkai	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Merginos gali turėti trumpus plaukus	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukai gali dėvėti rožinę spalvą	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukai gali dėvėti sukneles	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)

	Sutinku	Nesutinku	Nesu tikra(-s)
Berniukams matematika sekasi geriau nei mergaitėms	0	1	0
Mergaitės geriau skaito nei berniukai	0	1	0
Berniukams galima verkti	1	0	0
Merginos yra stiprios	1	0	0
Berniukai yra geri klausytojai	1	0	0
Berniukai gali būti slaugytojais	1	0	0
Merginos gali būti gydytojos	1	0	0
Merginos mėgsta futbolą	1	0	0
Moterų darbas - atlikti namų ruošos darbus	0	1	0
Mergaitės gali verkti	1	0	0
Vyrai yra namų šeimininkai	0	1	0
Merginos gali turėti trumpus plaukus	1	0	0
Berniukai gali dėvėti rožinę spalvą	1	0	0
Berniukai gali dėvėti sukneles	1	0	0
Bendras taškų skaičius			
10–14 taškų – lyčių lygybės klasė! 7–9 taškai – reikia tobulinti lyčių įtraukties aspektus 0–6 taškai – vaikai susiduria su lyčių šališkumu			